

FOLYÓIRATSZEMLE 1941.*)

18. Könyvtártörténet és egyes könyvtárak ismertetése.

- L. KLAIBER: Die wissenschaftlichen Bibliotheken des Elsass und Lothringens. (ZBW 1.)
A. LATTERMANN: Geschichte und Aufgaben der Staats- und Universitäts-Bibliothek Posen. (ZBW 11.)
A. DÖRRER: Die Bibliothek des Freiherrn Christoph von Wolkenstein auf Schloss Rodenegg. (ZBW 18.)
H. HERBST: Die Bibliothek der St. Andreaskirche zu Braunschweig. (ZBW 301.)
O. HARTIG: Hans Fischer und die Staatliche Bibliothek Bamberg. (ZBW 338.)
G. ABB: Die Eröffnung der Staatsbibliothek in Krakau. (ZBW 245.)
W. SALEWSKI: Tradition und Aufbau. Das Volksbüchereiwesen im Raum des Reichsgaues Wartheland. (Bü 329.)
K. SCHULZ: Vierzig Jahre Bremer Büchereiwesen. (Bü 29.)
W. SALEWSKI: Eröffnung der Städtischen Volksbücherei der Gauhauptstadt Posen. (Bü 32.)
G. CAMPOSAMPIERO: La Biblioteca comunale di Viterbo. (ABI 284.)
D. FAVA: La Biblioteca Universitaria di Bologna. Uno sguardo al presente e all'avvenire. (ABI 388.)
American library in Paris. (LJ 28.)
R. J. SCHUNK: The Toledo Public Library. (LJ 155.)
L. A. SULLIVAN: Libraries of Boston and Cambridge. (LJ 491.)

19. Kiállítások.

Rövidítések: ÁK: Állami Könyvtár, EK: Egyetemi Könyvtár, NyK: Nyilvános Közkönyvtár (Public Library), OK: Országos Könyvtár, VK: Városi Könyvtár.

E. MEHL: Zur Elsass-Ausstellung der Bayerischen Staatsbibliothek. (ZBW 349: a bajor ÁK-nak megadatott a lehetőség, hogy „Elzász“-kiállításával maga is tevékenyen közreműködjék a német nép sorskérdéseinek megoldásában — írja MEHL. A könyvtár, megállapítása szerint, meg is felelt az e lehetőség által biztosított követelményeknek. Az egyes kiállítási részeket hatalmas feliratok magyarázták a közönségnek, a kiállított könyvekhez fűzött szövegek pedig nem a könyvek tartalmának passzív magyarázatát tartalmazták, hanem a kiállításon végigvonuló vezérgondolatnak voltak elsősorban a kifejezői. M. úgy sejt, hogy a kiállítási anyag felvonultatásának az „Elzász“-kiállításban megnyilvánuló módjában a kiállításoknak talán már egy új, korunk által megkövetelt alakja tört utat, egyébként ugyanaz a forma, amely már a ROSENBERG miniszter legfőbb vezetése alatt Münchenben 1941. év tavaszán bemutatott „Német nagyság“-kiállítást is áthatotta.)

F. DOWNS: Successful hobby exhibits. (LJ 728.)

H. HELWIG: Johannes-Gerbers-Ausstellung in Berlin. (ABB 15: J. G. hamburgi könyvkötő és kötésművész munkáiból a berlini Kunstdienst terméiben megrendezett kiállításról.)

Nemzeti kiállítások, történelmi és politikai tárgyú kiállítások: Barcelona: Német könyvkiállítás. Bukarest: Német könyvkiállítás. Dortmund, VOK,

* Első részét l. előző füzet 210. l.

„Könyv és kard — korunk szimbóluma“. Hága, VK: Német könyvek (vándorkiállítás). Helsinki, Áll. Múcsarnok: „Államférfiak, gondolkodók, költők“. Karlsruhe, OK: „A tengely gyarmatai. Könyvbemutatók a német és olasz gyarmati politikához“. Madrid: Német könyvkiállítás (6000 nemzetiszocialista írásmű). München: „Német nagyság“. München, bajor ÁK: „Elszász“. Münsteri egyetem sajtótudományi intézete: „A német sajtó részvéte a most folyó háborúban“. Newark, Museum: „A három déli szomszéd“ (Ecuador, Peru, Bolivia). Stockholm, Nemzeti Múzeum: Német grafikai- és könyvkiállítás. Utrecht, EK: „Évszázados német-holland kapcsolatok“.

Könyv- és könyvtártudományi, valamint bibliofil vonatkozású kiállítások: Berlin, porosz ÁK: „Színek jelzése és megkülönböztetése elméletben és gyakorlatban, színtechnikai egységtörékvések“. Hannover: Gutenberg. Lipsia: Gutenberg. Lüneburg, Ratsbücherei: Illusztrált nyomtatványok 1530-ig; régi exlibrisek. New-York, városi felvilágosítóközpont: A newyorki könyvtárszolgálat fejlődése. New-York, NyK: „Az év 50 könyve“. Philadelphia, Ridgway Library: Gyermekkönyvek 1670—1940.

Művészeti tárgyú kiállítások: Berlin, VK: Karl Friedrich Schinkel berlini építész és festő (emlékkiáll.). Berlin, VK: Theodor Körner szül. 150. évf. (emlékkiáll.) Bochum, VK: „Christian Dietrich Grabbe költő és a német színjátszás“. Detmold, OK: „Christian Dietrich Grabbe és környezete“. Frankfurt a. M., Bibl. f. neuere Sprachen u. Musik: „A színpadi tánc történetéhez“.

Egyéb tárgyúak: Gótha, Hercegi könyvtár: „Utazások és bűvárlatok távoli országokban“. Knoxville, College Library: Négerkiállítás. New York, Brooklyn NyK: Kínai kiállítás gyermekeknek.

20. A könyvtárak nevezetesebb gyarapodásai.

A breslaueri ÁEK WILHELM ROUX anatómus és FRIEDRICH ANDREAS történetész hagyatékát örökölte.

A leideni EK örökölte van WIJK egyetemi tanár 7000 kötetes holland és szláv filológiai tárgyú könyvtárát.

A leipzig-i VK hatalmas autográfgyűjteményt szerzett meg.

A marburgi EK őnyomatványainak számát kettővel gyarapította.

A müncheni EK CARL GEORG V. MAASEN irodalomtörténetész 15.000 kötetből álló könyvtárát örökölte.

A cremonai VK német könyveket kapott ajándékba Hannover városától; az ajándék viszonzásul olasz könyveket ajánlott fel.

Az amerikai könyvtárak nevezetesebb gyarapodásai őnyomatványokban:

Boston, NyK: breslaueri Dante (1487), nápolyi Cicero (1480).

Brown University Library: 2 darab Koberger.

Harvard University Library: Imitatio Christi (1489).

Michigan, EK: Aristoteles: Politica (Köln, 1492), Augustinus Datus: Elegantiolae (Paris, cca 1480).

21. Erdekesebb hírek.

A berlini porosz ÁK-nak Mandzsukuo követének a hsinkingi Konkono egyetemnek szánt német könyvajándékot nyújtottak át.

A breslaueri ÁEK katalógustermében tűz ütött ki, amely 52 katalógus-szekerényt és közel 100.000 címkartont pusztított el.

Gustav Abb, a berlini EK igazgatója a keleti hadművelési területek könyvvagyományának és könyvtárainak gondozásával bízott meg.

A Zentralbücherei des Arbeitswissenschaftlichen Instituts der DAF (Deutsche Arbeitsfront) 300.000 kötetével egyike a legjelentősebb németországi szakkönyvtáraknak. A könyvtár évi gyarapodása kb. 8000 kötet.

A poseni városi Raczyński-könyvtár hosszabb idő után újra megnyílt.

Pylosban egy Kr. e. 1200 körül tűzvész következtében elpusztult palota egyik szárnyában cserép-archívumra lelt két régész: C. Blegen és K. Kourounotis.

Págában, 1941 januárjában 10.000 kötetes német városi könyvtárat nyitottak meg.

A római NK raktárhelyiségeit egy szomszédos iskolaépület e célra történő bevonása és három belső udvar beépítése révén kibővítették.

Az 1935. évben alapított párizsi német könyvtárat újra megnyitották.

Tokióban az egyes minisztériumok képviselői, valamint gazdasági szakemberek bevonásával könyvtárügyi tanácsot alakítottak, melynek legfőbb feladata, hogy a külföldről csak olyan könyvek bevitelét engedélyezze, amelyek japán nemzeti szempontból nem esnek kifogás alá.

A newyorki NyK 700 személy befogadóképességű hírlapolvasóját 1941. március 15-én bezárták. Az intézkedést a nyomtatványoknál fennálló férőhelyhiány tette szükségessé, melynek enyhítésére 35.000 hírlapkötetet költöztettek át új helyre.

A daytoni NyK (Ohio) nyári olvasótermet rendezett be olvasóinak.

22. Könyvtörténet, kódexismertetések.

TRÓCSÁNYI ZOLTANNAK a FDC 1941. évi I. számának vezető helyén megjelent tanulmánya (Die Geschichte des ungarischen Buches und der ungarischen Buchdruckerkunst: FDC 3.) pozitív adatok bőségével alátámasztott világos áttekintést nyújt a magyar könyv és a magyar nyomtatásművészet fejlődéstörténetéről, mintegy összefoglalva ezzel a szerző kutatásainak az utóbbi években főként a Magyar Könyvszemle hasábjain megjelent több fontos részleteredményét. (A tanulmányban előfordul és azóta már a szerző által [MKszle, 1941, 207.] szóváltott sajtóhibát — a szövegben egyhelyütt Anonymus „Chronik“-ja helyett „Gutkeled-Chronik“-ot [!] szedtek, — kötelességszerűen mi is helyreigazítjuk.) A tanulmány több fontos megállapítása közül kiemelésre kívánkozik a szerzőnek a magyarországi török uralom idején megjelent könyveink egy részének külföldön történt készültére vonatkozó és már más helyen is kifejtett igen meggyőző okfejtése, a könyvnek a magyarországi reformáció és ellenreformáció szellemi mozgalmában vitt kiemelkedő szerepének plasztikus bemutatása, főképpen pedig mindaz, amit T. a hozzá igen közel álló XVIII. század könyvtermésének rendelkezésünkre álló adataival kapcsolatosan e tanulmányában újra leszögez. Több, hasonló igényű tanulmánnyal szemben nagy érdeme T. tanulmányának többek közt az is, hogy tárgyalásában az időszaki sajtót sem hagyja figyelmen kívül.

Pater A. DOLD: Ein neuentdecktes Bruckstück des Codex Theodosianus unter Texten von Gregors d. Gr. Moralia in Job. Eine Studie zur Handschriften-, bzw. Palimpsestbestimmungskunde. (ZBW 169.)

S. SAMER LODOVICI: Codici miniati bizantini nella R. Biblioteca Universitaria di Messina. (ABI 403.)

U. MONNERET DE VILLARD: Un codice arabo spagnolo con miniature. (B 209.)

A. SORBELLI: Gli „Inventari dei Manoscritti delle Biblioteche d'Italia“ (1890—1941). (B 65.)

G. ZEDLER: Bamberg und die dort mit der ältesten Gutenbergtype hergestellten Drucke. (ZBW 177.)

J. GLONAR: Zu Hain 6795. (ZBW 277.)

V. FINNI: Pietro e Tommaso Piasi tipografi cremonesi del Secolo XV. Notizie bio-bibliografiche, storico-giuridiche e genealogiche. (B 86.)

M. ZAMBONI GUARNIERI CARDUCCI: Incunaboli di antichi conventi in Verona. (ABI 476.)

A. SORBELLI: Il „Corpus chartarum Italiae“ e la celebrazione del V Centenario Gutenberghiano. (FDC 61.)

K. SCHOTTENLOHER: Die amtlichen Ausgaben des Wormser Edikts Kaiser Karls V. gegen Martin Luther. (ZBW 198.)

C. GÖLLNER: Stampe contemporanee sull'espugnazione di Rodi. (B 11.)

O. CLEMEN: Der Wormser Druck der Scherzrede de Generibus Ebrisorum von c. 1550. (ZBW 241.)

L. SERVOLINI: L'edizione livornese della celebre Enciclopedia di Diderot e D'Alambert. (ABI 397.)

H. VON MÜLLER: Der erste Druck von Goethes Faust-Fragment. Die Geschichte eines Problems in den Jahren 1862—1932. (ZBW 46.)

H. VON MÜLLER: Noch einmal der erste Druck von Goethes Faust-Fragment. (ZBW 274.)

G. P. WINSHIP: The five hundredth anniversary of the invention of printing as celebrated in the United States. (FDC 10.)

F. MUTH: Deutschlands erste Zeitschrift. (ZBW 43: szerző szerint JOHANN RIST „Monatsgespräche“-jének műfaját véglegesen tisztázottnak lehet tekinteni: folyóirat volt, mely a periódikus megjelenés szándékával készült. A kutatásnak ez a fordulata ösbölcsőjévé tette Németországot a három publicisztikai főtér-mékek: a könyvnek, a hírlapnak és a folyóiratnak. RIST és lapjának sorsa arról hoz hírt, hogy a kor, amelyben élt, még nem ismerte fel a periodicitás jelentőségét: RISTnek a „Monatsgespräche“ kiadása tekintetében rengeteg vesződsége volt kiadójával és nyomdászával. A „Monatsgespräche“-nek, mint az első német folyóiratnak felfedezését nagyban támogatja M. szerint az a tény is, hogy THOMASIVS leipzig-i professzor, akit a legújabb időkig az első német újságíróknak tartottak, elődjét és mintaképét tisztelte RIST lapjában, amidőn 1688-ban ugyancsak „Monatsgespräche“ címen folyóiratot indított. M. példákat hoz fel annak bizonyítására, hogy a német folyóirat öntörvények-szabta utakat követve, a hasonló francia kezdeményezésektől teljesen függetlenül alakult ki.)

H. ROSENFELD: Um die älteste Zeitschrift! Ein Wort zur Klärung der Begriffe und Meinungen. (ZBW 133: az eddig legkorábbiaknak tekintett folyóiratok (Sçavan párizsi „Journal“-ja, a londoni „Philosophical Tractations“, a római „Giornale de' Letterati“, a leipzig-i „Acta Eruditorum“) kivétel nélkül irodalom-kritikai folyóiratok voltak, ezért RIST egészen más jellegű „Monatsgespräche“-jei véleménye szerint nem vehetők egybe az előbb említettekkel s így voltaképpen revízióra szorul MUTHnak az a megállapítása is, amely szerint az utóbbi megelőzte volna a többieket. Különbösen is, a hangsúly nem az elsőség kérdésén, hanem a teljesítményen van, ebben pedig — t. i. az irodalomnak az élettel való összekapcsolásában — a németiség kiemelkedő érdemei minden körülmények között vitathatatlanok. R. nem talál semmi különösebbet abban a körülményben, hogy Franciaország, mely a németiség szétszakított állapotának fő haszonélvezője volt, egységesen vezetett államában hamarabb teremtette meg a tudományos munka feltételeit; mert hiszen a német tudományosság értéke ezzel nem szenved csorbát. — Továbbmenőleg felveti a problémát, hogy egyáltalán folyóiratnak tekinthető-e „Monatsgespräche?“ Azok a vonások, amelyeket a sajtótudomány újabban a folyóirat leglényegesebb kritériumainak tart: a periodicitás, a folyamatos és határ nélküli megjelenés szándéka, egységes cím, a tartalom bizonyos időszersége: mindezek a vonások vagy nincsenek meg, vagy pedig csak igen elmosódott formában észlelhetők rajta. Az elsőség kérdésének felvetésénél nagyobb szolgálator tett R. szerint MUTH a folyóiratnak az újságtól felülről való elhatárolásával — szemben az eddigi kísérletekkel, amelyek jórészt megalégedtek az újságnak a folyóirattól alulról felfelé való elhatárolásával —, bár kétségtelen, hogy MUTH formulái másrésztől viszont gyengítik a folyóirat és a könyv határait.)

23. Bibliográfia.

G. BOFFITO: Bibliografia delle bibliografie. Bilancio annuale (1940 — XVIII.). (B 30: áttekintés az 1940. évben világszerte megjelent fontosabb bibliográfiákról.)

J. B. CHILDS: Latin-American current national bibliographies. (LQu 360.)

Könyvismertetések, új könyvek.

Könyvtáran, könyvtárpolitika, könyvtárstatistika.

H. M. ADAMS: The junior college library programm. Chicago, 1940 : LQu 375. (M. KOCH.)

E. V. BALDWIN—W. E. MARCUS: Library costs and budgets; a study of costs accounting in public libraries. New York, 1941 : LJ 552. (C. VITZ); ZBW 371.

G. CASATI: Manuale di lettura per le biblioteche, le famiglie e le scuole. Vol. 2 : 1930/39. 2. ed. Milano, 1940 : ZBW 72.

L. CASSESE: Guida storica e bibliografica degli archivi e delle biblioteche d'Italia. Vol. VI, parte I, parte II. Roma, 1940 : B 201. (S. CAMERANI.)

Central Bureau voor de Statistiek. Statistiek van het bibliotheekwezen in 1938. Gravenhage, 1940 : FDC 40.; ZBW 164.

K. FLEISCHHACK: Wege zum Wissen. Buch, Buchhandel Bibliotheken. Schrifttumsverzeichnis. 2. Aufl. Würzburg—Aumühle, 1940: Bü 36.; ZBW 71.

A. FLEMMING: Das Recht der Pflichtexemplare. München u. Berlin, 1940 : ZBW 217. (M. STOIS bírálata: ez a müncheni disszertáció a külföldi viszonyokat csak a némettel való összehasonlításban hozza, holott címében egyetemes összefoglalást ígér. A mű sok tekintetben kifogásolható; a különféle előírásokat részint nem ismeri, részint pontatlanul és hiányosan idézi; bibliográfiája távol áll a teljességtől; a művet magát pedig át- meg átszövik jogi szokatlanságok. Kifogásolja, hogy a szerző az újabb német joggyakorlatban meggyökeresedett „Freistück“ kifejezést elveti és helyette a mai német jogfelfogással teljességgel ellentétes „Pflichtexemplar“ kifejezést használja; ezzel a lépésével elvi sikra került, habár nem is tud róla.)

F. GRÜNWOLDT: Die Dokumentation in der Forstwirtschaft. Eine zusammenfassende und kritische Abhandlung über die Tatsachen und Probleme des Bibliotheks-, Archiv-, Buch- und Zeitschriftenwesens in der Forstwirtschaft, zugleich mit einer Sammlung der wichtigsten forstlichen Schrifttumsnachweise. Neudamm, 1940 : ZBW 279. (F. PRINZHORN.)

Handbuch der Deutschen Volksbüchereien. (Jahrbuch der Deutschen Volksbüchereien, VI, 1940.) Leipzig, 1940 : Bü 277. (C. JANSEN); FDC 55.; ZBW 228.

M. INGLES—A. C. MCCAGUE: Teaching the use of books and libraries. A manual for teachers and librarians. 3rd ed. New-York, 1940 : FDC 40.; ZBW 72.

Jahrbuch der deutschen Bibliotheken. Bearb. von W. KRABBE. Jg. 31. Leipzig, 1940 : B 56.; ZBW 228.

W. KRABBE: Kurzgefasstes Lehrbuch der Bibliotheksverwaltung. 2. durchges. Aufl. Leipzig, 1940 : ZBW 360. (W. KRAG.)

K. MICHEL: Grundzüge der Mikrophotographie. Jena, 1940 : ZBW 72.

F. MILKAU †—G. LEYH: Handbuch der Bibliothekswissenschaft, Bd. III. Geschichte der Bibliotheken. Bearb. von A. BÖMER, V. BURR, K. CHRIST, G. LEYH, A. PREDEEK, J. VORSTIUS, C. WENDEL. Leipzig, 1940 : B 139. (V. CAMERANI.) (Lásd ehhez VARGA SÁNDOR FRIGYES ismertetését: MKSzle 1941, 89.)

L. NOFRI: Libri e biblioteche. Notizie e norme per bibliotecari. 2. ed. Torino, 1941 : ZBW 294.

Proceedings of the third convention of the Inter-American Bibliographical and Library Association, Washington, D. C., 1940. New York, 1941 : LQu 392.

E. PROPACH: Kurze Verwaltungslehre für die Städtische Volksbücherei. Leipzig, 1939 : Bü 35. (F. HEILIGENSTAEDT.); LQu 131.; ZBW 158. (E. ACKERKNECHT: a mű a mai német művelődéspolitikai szemszögből értelmezett könyvtárfeladatokat erőteljesen kihangsúlyozza.)

W. M. RANDALL: The acquisition and cataloging of books. Chicago, (1940): FDC 54.; ZBW 227.

F. SCHRIEWER: Büchereistatistik. Methoden, Beispiele, Ergebnisse. Leipzig, 1940: FDC 40.; ZBW 164. (Lásd ehhez GRONOVSKY IVÁN ismertetését: MKSzle 1941, 101.)

G. WOLEDGE—B. S. PAGE: A manual of university and college library practice. London, 1940: FDC 55.; ZBW 228.

Könyvtártípusok.

D. N. HANDY: The creation and development of an insurance library. 2d ed. New York, 1941: LQu 389.

H. S. LINDSTEDT: Tesniska bibliotek och centralisering av upplysning om teknisk litteratur. Stockholm, 1936: FDC 39.

G. MAAS: Die Neugestaltung der Krankenhausbüchereien. Berlin, (1941): ZBW 372.

L'Organisation des bibliothèques scolaires d'après les données fournies par les Ministères de l'instruction publique. Genève, 1940: ZBW 228.

H. E. RIMKUS: The centralised school library. New York, 1940: FDC 40.; ZBW 72.

W. M. RANDALL—F. L. D. GOODRICH: Principles of college library administration. 2d ed. Chicago, 1941: ZBW 372.

J. L. THORNTON: Special library methods; an introduction to special librarianship. London, 1940: ZBW 228.

Könyvtártörténet.

Bericht über die Verwaltung der Universitäts-Bibliothek im Rechnungsjahr 1939. Berlin, 1940: ZBW 164.

B. BISCHOFF: Die südosddeutschen Schreibschulen und Bibliotheken in der Karolingerzeit. Teil I: Die bayrischen Diözesen. Leipzig, 1940: ZBW 73.

H. BLUMENTHAL: Aus der Geschichte der Landesbibliothek zu Weimar und ihrer Sammlungen. Hrsg. von —. Jena, 1941: ZBW 439.

V. PUTTI: La biblioteca Umberto I dell'Istituto Rizzoli in Bologna. Bologna, 1940: ZBW 72.

Steffenhagen und Harnack. Eine bibliotheksgeschichtliche Parallele. Bearb. von RICHARD FICK. Hrsg. von K. J. HARTMANN und H. FÜCHSEL. Göttingen, 1940: ZBW 424. (G. LEYH.)

J. VORSTIUS: Grundzüge der Bibliotheksgeschichte. 3. umgearb. Aufl. Leipzig, 1941: ZBW 423. (G. LEYH: az alapvető jelentőségű munka nem teszi feleslegessé egy kevésbé zsűfolt tartalommal jelentkező, rövidebb könyvtártörténeti összefoglalás kiadását.)

Könyvtárépítés, berendezés.

A. C. GEBHARD: Openbare leeszalen en bibliotheken in Nederland. Amsterdam, 1941: ZBW 372.

F. N. PAŠČENKO: Architektura i stroitel'stvo bibliotek. zdanij. Moszkva, 1941: ZBW 228.

J. L. WHEELER—A. M. GITHENS: The American public library building: its planning and design, with special reference to its administration and service. New York, 1941: LJ 721. (J. A. LOWE: a több mint 500 képpel kísért mű kimerítő képet nyújt a *public library* épületének fejlődéséről.); ZBW 372.

Katalogizálás.

J. D. COWLEY: Bibliographical description and cataloguing. London, 1939: LQu 114. (S. KRAMER: a vonatkozó amerikai irodalmat ugyan nem veszi számba, de azért vonzó formában megírt, valóban hézagpótló munkának nevezhető.)

E. DAMIANI: Norme adottate e da adottare per l'unificazione bibliografica dei nomi d'autori variamente trascritti da lingue a caratteri diversi dall' alfabeto latino, con particolare riguardo all' alfabeto cirillico. Roma, 1940: FDC 22.

W. FUCHS: Zur Theorie und Praxis des Realkatalogs. Untersuchungen über wissenschaftliche Bibliotheksordnung. Zugleich ein Beitrag zur Theorie der Sach- und Fachbibliographie. (T. I.). Göttingen, 1941: FDC 54; ZBW 227.

Szakozás.

H. E. BLISS: A bibliographic classification: extended by systematic auxiliary schedules for composite specification and notation. Vol. I. New York, 1940: FDC 54; LQu 130; ZBW 227.

Centro Volpi di Elettrologia. Classificazione Decimale Universale: Riassunto generale. 621. 3. Elettrotecnica. Venezia, 1940: FDC 40; 53 Fisica. Venezia, 1941: FDC 40.

[M. DEWEY]: A classification and subject index for cataloguing and arranging the books and pamphlets of a library. [A photolithogr. facsimile of the first, ephemeral ed.] New York, 1941: LJ 656. (C. E. PETTUS.); ZBW 372.

Dezimal-Klassifikation. Deutsche Gesamtausgabe. Bearb. vom Deutschen Normenausschuss. 3. internat. Ausgabe d. Dezimalklassifikation. Lief. 6, Abt. 63—Abt. 66. Berlin, 1940: ZBW 71.

Dezimal-Klassifikation. Deutsche Kurzausgabe. 2. erweiterte u. verb. Aufl. Nach der deutschen Gesamtausgabe der Dezimal-Klassifikation. Berlin, 1941: FDC 23; ZBW 227.

C. W. GROUT: An explanation of the tables in the schedules of the Library of Congress classification; accompanied by an historical and explanatory introduction. New York, 1940: LJ 300. (A. D. OSBORN.)

Könyvtárhaználó.

L. M. MORSCH: Catalog department manual. Baltimore, 1940: LQu 371. (M. F. TAUBER.)

Könyvkötés, könyvrestaurálás.

G. A. E. BOGENG: Der Bucheinband. Ein Handbuch für Buchbinder und Bücherfreunde. 2. veränd. Aufl. Halle (Saale), 1940: ZBW 65. (H. SCHREIBER: a könyv első kiadása több mint negyedszázadon át jó szolgálatokat tett; a jelen kiadás további javulást jelent az előzőekkel szemben.)

J. HOFFMANN: Kostbare Bucheinbände der Leipziger Stadtbibliothek und ihre Katalogisierung. Leipzig, 1940: FDC 24; ZBW 63. (H. SCHREIBER.)

P. KERSTEN: Die Herstellung von Buntpapieren für Bucheinbände. Halle, 1939: FDC 24.

E. KYRISS: Nürnberger Klostereinbände der Jahre 1433—1525. Erlangen, 1940: ZBW 290. (F. BOCK.)

Bibliográfia.

P. P. ARGENTI: Bibliography of Chios from classical times to 1936. Oxford, 1940: ZBW 230.

F. W. BATESON: The Cambridge Bibliography of english literature. Vol. I: 1600—1660; vol. II: 1660—1800; vol. III: 1800—1900; vol. IV: Index. New York, 1941: LJ 511. (N. VAN PATTEN.)

T. BESTERMAN: A world bibliography of bibliographies. Vol. 2: M—Z. Index. Oxford, 1940: ZBW 294.

Bibliographie über Familienpolitik. Zürich, 1941: FDC 70.

Bibliographische Vierteljahrshefte der Weltkriegsbücherei, H. 20/22: Bibliographie zur Geschichte der Vereinigten Staaten im Weltkrieg. Stuttgart, 1939: ZBW 58. (P. LOSCH.)

- J. S. BRADWAY: A tentative bibliography of material on legal aid work. Rochester, 1940: LJ 166. (W. R. ROALFE.)
- H. BÜHLER: Alpine Bibliographie... München, 1939: ZBW 59. (P. GEISSLER.)
- H. CORSTEN: Bibliographie des Ruhrgebietes. Lief. 1., 2. Essen, 1941: ZBW 230.
- K. EWALD: 20.000 Schriftquellen zur Eisenbahnkunde. Kassel, 1941: FDC 71.; ZBW 295.
- L. FIRPO: Bibliografia degli scritti di Tommaso Campanella. Torino, 1941: ZBW 73.
- A. GRANDIN: Bibliographie générale des sciences juridiques, politiques, économiques et sociales. 13e supplément. Année 1939. Paris, 1940: FDC 70.
- W. HAENISCH—H. PRAESENT: Bibliographie von Japan 1936/37. Mit Ergänzungen für die Jahre 1906/35. Leipzig, 1940: ZBW 165.
- K. HECKER—H. HOFMANN: Das Reich im Krieg. Ein Bücherverzeichnis... Leipzig, 1941: Bü 241. (F. HEILIGENSTAEDT.); ZBW 373.
- W. KRABBE: Bibliographie. Ein Hilfsbuch für Bibliothekspraktikanten. 4. Aufl. Leipzig, 1941: ZBW 440.
- Kurztitel-Verzeichnis* technisch-wissenschaftlicher Zeitschriften. Berlin, [1940]: FDC 38.
- M. LO VECCHIO MUSTI: Bibliografia di Pirandello. Milano, 1940: ZBW 73.
- G. MAMBELLI: Bibliografia Virgiliana. Vol. 1. 2. Firenze, 1940: ZBW 73.
- R. MUMMENDEY: Bibliographie der Gesamt-Zeitschriftenverzeichnisse. Köln, 1939: ZBW 281. (J. VORSTIUS.)
- W. MUNTHE: Norske Tidsskrifter. Bibliografi over periodiske skrifter i Norge inntil 1930. Oslo, 1940: FDC 40.; ZBW 359. (O. KLOSE.)
- K. SCHOTTENLOHER: Bibliographie zur Deutschen Geschichte im Zeitalter der Glaubensspaltung 1517 bis 1585. Im Auftrag der Komm. zur Erforschung der Geschichte der Reformation und Gegenreformation hrsgg. von —. VI. Bd. Verfasser- und Titelverzeichnis. Leipzig, 1940: ZBW 54. (G. MENTZ: a jelen kötettel lezárult a nagyjelentőségű mű, melynek szerzője munkájával hálára és elismerésre kötelezte a tudományos világot.)
- L. THONSEN—E. FATHERSON: Bibliography of speech education. New York, 1939: LQu 123. (D. POLACHEK.)
- H. TIEMANN: Lope de Vega in Deutschland. Kritisches Gesamtverzeichnis der auf deutschen Bibliotheken vorhandenen älteren Lope-Drucke und -Handschriften, nebst Versuch einer Bibliographie der deutschen Lope-Literatur 1629—1935. Hamburg, 1939: ZBW 56. (C. HÖFNER: Hispanológiai és bibliográfiai szempontból egyaránt érdemes mű.)
- L. TRYKHOLM: Översikt över riksdagshandlingar samt författnings- och rättsfallssamlingar med särskild hänsyn till bestånden vid Sveriges offentliga bibliotek. Lund, 1939: ZBW 360. (H. BONDE: áttekintés a svéd nyilvános könyvtárakban fellelhető különféle parlamentáris nyomtatványokról, országok szerint, betűrendben. Elsősorban svédek számára készült, de más nemzeti-ségük is haszonnal forgathatók.)
- J. VORSTIUS—G. REINCKE—E. STEINBORN: Internationale Bibliographie des Buch- und Bibliothekswesens, mit besonderer Berücksichtigung der Bibliographie. XIV. Jg. 1939. Leipzig, 1940: ZBW 358. (H. STRIEDL.); XV. Jg. 1940. Leipzig, 1941: ZBW 438.
- I. WIEM: Das englische Schrifttum in Deutschland von 1518—1600. Leipzig, 1940: ZBW 422. (H. BOCK: értékes disszertáció.)

Könyvtári katalógusok.

Catalogue collectif des bibliothèques de Paris et les bibliothèques universitaires de France. Publications périodiques. Livr. 1/2. A — American Journal of Numismatics. Paris, 1940/41: ZBW 372.

Catalogus van de Bibliotheca Danica en van de overige Deensche en Isjlandsche werken aanwezig in die Universiteitsbibliotheek van Amsterdam. Amsterdam, 1939: ZBW 60. (W. MENN.)

Bibliographical Planning Committee of Philadelphia. Philadelphia libraries and their holdings. Philadelphia, 1941: LQu 378. (R. B. DOWNS.)

Katalog der Bücherei des Deutschland-Institutes. Deutsche Abt. Peiping, 1940: ZBW 165.

M. MAYER—I. ANSELM: Stadtbücherei Salzburg. Verzeichnis des Grundbestandes. Salzburg, 1940: ZBW 165.

Reichsluftfahrtministerium. Katalog der Zentralluftfahrtbücherei. Leipzig, 1940: FDC 39.; ZBW 160. (H. WIDMANN.)

Sveriges offentliga bibliotek. Accessionskatalog 54, 1939. Utg. av Kungl. Biblioteket. Stockholm, 1940: ZBW 164.

Kézirat-katalógusok, kézirat-tan.

P. ACHT: Die Cancellaria in Metz. Eine Kanzlei- und Schreibschule um die Wende des 12. Jahrhunderts. Frankfurt a. M., 1940: ZBW 166.

E. AESCHLIMANN: Dictionnaire des miniaturistes du moyen Âge et de la Renaissance dans les différentes contrées de l'Europe. Milano, 1940: ABI 68. (D. FAVA.) (Lásd ehhez GABRIEL ASZTRIK ismerterését: MKSzle 1941, 94.)

D. D. EGBERT: The Tickhill psalter and related manuscripts. A school of manuscript illumination during the early 14th century. London, 1940: ZBW 230.

B. A. VAN GRONINGEN: Short manual of Greek palaeography. Leiden, 1940: ZBW 296.

P. LEHMANN—O. GLAUNING: Mittelalterliche Handschriftenstücke der Universitätsbibliothek u. d. Georgianum zu München. Leipzig, 1940: ZBW 72.

V. LEROQUAIS: Les psautiers manuscrits latins des bibliothèques publiques de France. Mâcon, 1940/41: ZBW 296.

M. MODICA: Paleografia latina. Palermo, 1941: ZBW 441.

S. DE RICCI—W. J. WILSON: Census of medieval and renaissance manuscripts in the United States and Canada. Vol. 3. Index and special lists. New York, 1940: B 55.

H. WEHR: Verzeichnis der arabischen Handschriften in der Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Ges. Leipzig, 1940: ZBW 165.

Nyomdászattörténet, sajtótudomány, sajtótörténet, ősnymtatványkatalógusok.

J. E. ALLEN: The modern newspaper, its typography and methods of news presentation. New York, 1940: ZBW 231.

K. F. BAUER: „Aventur und Kunst“. Bearbeitet von —. Frankfurt a. M. 1940: ABB 79. (H. HELWIG.)

Buch und Schrift: Jahrbuch der Gesellschaft der Freunde des Deutschen Buchmuseums. Leipzig, 1938—39: ZBW 62. (K. HOLTER.)

P. BUTLER: The origin of printing in Europe. Chicago, 1940: ZBW 230.

O. CLEMEN: Des Johann Arnold aus Marktbergel Encomion chalcographiae, Mainz, 1540. Mainz, 1940: B 55.; ZBW 285. (K. SCHOTTENLOHER: az első dícsérő költemény Gutenbergről, hű reprodukcióban, jó fordításban.)

O. V. COOK: Incunabula in the Hanes Collection of the Library of the University of North Carolina. Chapel Hill, 1940: LQu 131.

G. DENGLER: Die „Reichenberger Zeitung“ 1918/19. Ein Beitrag zur Geschichte der sudetendeutschen Presse. Frankfurt a. M., 1940: ZBW 74.

A. DRESSLER: Die italienische Presse. Ein Leitfaden. 3. Aufl. Würzburg, 1941: ZBW 442.

A. DRESSLER: Über die Anfänge der römischen Zeitungspressen. I. Würzburg-Aumühle, 1940: ZBW 74.

Forschungsberichte zur Geschichte des Pressewesens, H. 1: Wo erschien die älteste gedruckte Zeitung? Bearb. von W. SCHÖNE, hrsgg. von W. RAICHLÉ. Leipzig, 1940: ZBW 362. (J. KIRCHNER: Fischer úttörd művénél (Die ältesten Zeitungen und ihre Verleger. Augsburg, 1936) újabb adatokat nem hoz. Biztos marad, amit már Fischer tényként megállapított, hogy t. i. az „Aviso“ későbbi évfolyamai Wolfenbüttelben, Holweinnél készültek.)

O. W. FUHRMANN: Gutenberg and the Strassburg documents of 1439. An interpretation. New York, 1940: ZBW 230.

H. GOLLOB: Die Initialserien aus Wiener Incunabeln und Frühdrucken. Strassburg, 1941: ZBW 441.

Gutenberg-Jahrbuch 1940. Festschrift zur Fünfhundert-Jahrfeier der Erfindung der Buchdruckerkunst. Hrsgg. von A. RUPPEL. Mainz, 1940: B 53.; ZBW 428. (W. MENN: az 1939. évi kötetben megjelent tanulmányok már kimerítették a tárgyra vonatkozó fontosabb témák sorát, a jelen kötet inkább részletkérdéseket tárgyal. Magyar részről GÁRDONYI ALBERT ír az évkönyvbe: a középkor végén a keleti szomszédokra gyakorolt német befolyás erejét mutatja be a magyarországi könyvnyomtatásról és könyvkereskedelemlről szóló tanulmányában.)

U. HAHLEWEG: Flugblatt und Zeitung in den Anfängen des Zeitungswesens in Polen. Königsberg—Berlin, 1940: ZBW 364. (J. KIRCHNER.)

Handbuch der Zeitungswissenschaft. Hrsgg. von W. HEIDE. Bearb. von E. H. LEHMANN. Bd. I. Lief. 1—4. Leipzig, 1940: ZBW 288. (J. KIRCHNER: módszerei kifogások emelhetők a művel szemben. A lexikális jelleget nem tartja megfelelőnek, a mű kézikönyv jellege mindúntalan kiütözik alóla. Kifogásolja, hogy a történeti szempont csak kevéssé van kidomborítva. A kötet szép kiállítása dícséretet érdemel.) (Lásd ehhez DEZSÉNYI BÉLA ismertetését: MKSzle 1942, 324.)

F. JUNTKE: Die Wiegendrucke der Domstiftsbibliotheken zu Merseburg und Naumburg. Halle, 1940: ZBW 229.

H. KLAETSCH: Die Druckfarbe in vergangenen Zeiten. Mainz, 1940: B 56.

H. OTTO: Presse als Kulturspiegel. Ein Beitrag zur Münchener Kulturgeschichte des 19. Jahrhunderts. München, 1940: FDC 40.; ZBW 166.

W. RAICHLÉ: Das ungarische Zeitungswesen. Seine Entwicklung und heutige Struktur. Berlin, 1939: ZBW 364. (J. KIRCHNER: a tárgyalás hangsúlya azoknak a történelmi adottságoknak a kimerítő ábrázolásán van, amelyek a magyar sajtó kifejlődését meghatározták. Az alapos tárgyismerettel megírt mű teljes elismerés térdemel.) (Lásd ehhez DEZSÉNYI BÉLA ismertetését: MKSzle 1940, 203.)

G. RENNERT: Die ersten Post-Zeitungen. Berlin, 1940: ZBW 231. (Lásd ehhez GRONOWSKI IVÁN ismertetését: MKSzle 1942, 321.)

E. ROSELIUS: Die Druckschrift unter dem Einfluss der Technik. Berlin, 1939: ZBW 284. (E. CROUS.)

A. RUPPEL: Die Technik Gutenbergs und ihre Vorstufen. Berlin, 1940: ZBW 430. (W. MENN: új eredményeket nem hoz, de kitűnő bevezetést nyújt a nyomtatás feltalálásával kapcsolatos technikai kérdésekbe.)

W. SCHÖNE: Die deutsche Zeitung des siebzehnten Jahrhunderts in Abbildungen. Leipzig, 1940. (Die deutsche Zeitung im ersten Jahrhundert ihres Bestehens, Bd. 3.): ZBW 363. (J. KIRCHNER.) (Lásd ehhez DEZSÉNYI BÉLA ismertetését: MKSzle 1942, 60.)

W. SCHÖNE: Die Relation des Jahres 1609. Leipzig, 1940. (Die deutsche Zeitung im ersten Jahrhundert ihres Bestehens. Bd. 2.): ZBW 286. (J. KIRCHNER.) (Lásd ehhez HUBAY ILONA ismeretését: MKSzle 1940, 410.)

A. SCHRAMM: Der Bilderschmuck der Frühdrucke. Fortgeführt von der Kommission f. den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Bd. 22, T. 2. Hrsgg. von M. MÖLLER und W. SCHMIEDT. Leipzig, 1940: ZBW 166.

G. SMEND: Jan Gruter. Sein Leben und Wirken. Bonn, 1939: ZBW 354. (K. PREISENDANZ.)

M. B. STILLWELL: Incunabula in American libraries. A second census of fifteenth-century books owned in the U. S., Mexico, and Canada. New York, 1940: LJ 656. (P. BUTLER.); ZBW 166.

F. STOCK: Die ersten deutschen Buchdrucker in Paris um 1500. Freiburg i. B., 1940: ZBW 296.

V. THIEL: Geschichte der Papiererzeugung im Donauraum. Ein Beitrag zur Geschichte deutscher Leistung. Biberach a. d. Riss, 1940: ZBW 361. (F. EICHLER: érdekes a mű szerzőjének az a felfogása, hogy a könyvnyomtatás feltalálására a papír elterjedése vezethetett.)

Könyvgyűjtés, könyvkereskedelem, árkézikönyvek.

American book-prices current. New York, [1941]: LJ 636.

C. L. CANNON: American book collectors and collecting from colonial times to the present. New York, 1941: LJ 552. (J. I. WYER.)

Jahrbuch der Bücherpreise. Ergebnisse der Versteigerungen in Deutschland mit Protektorat Böhmen und Mähren, Holland, der Schweiz, Skandinavien und Ungarn. Bearb. von R. KULLMANN. Jg. 34. 1939. Leipzig, 1940: B 50. (i.—); ZBW 430.

H. LEHMANN-HAUPT—R. S. GRANNISS—L. C. WROTH: The book in America; a history of the making, the selling, and the collecting of books in the United States. New York, 1938: LJ 167. (B. W. HUEBSCH.)

G. MENZ: Der europäische Buchhandel seit dem Wiener Kongress. Würzburg, 1941: ZBW 441. (Lásd ehhez: DEZSÉNYI BÉLA ismertetését: MKSzle 1942, 62.)

SUPKA ERVIN.